

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นการสรุปเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทางการศึกษาทั้งในและนอกโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชาวลาวโซ่ง
2. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการการศึกษาทั้งในและนอกโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชาวลาวโซ่ง

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การศึกษาเอกสาร ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา วัฒนธรรมประเพณีของลาวโซ่ง เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาเรื่องอื่น ๆ
2. การวิจัยเชิงสำรวจ เป็นการวิจัยภาคสนามเพื่อศึกษาสภาพโดยทั่วไป ของชุมชนด้านความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ สังคม สภาพ ปัญหาและความต้องการ การศึกษาทั้งในและนอกโรงเรียน โดยใช้การสำรวจ สัมภาษณ์ และการบันทึก ภาพถ่าย ซึ่งผู้วิจัยเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลในชุมชนด้วยตัวเอง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

2.1 กลุ่มที่ศึกษา

- 2.1.1 กลุ่มนักเรียน ศึกษาจากนักเรียนชาวลาวโซ่งในชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2529 ในโรงเรียนวัดคอนมะเกลือ จำนวน 40 คน

2.1.2 กลุ่มครูและผู้บริหาร ศึกษาจากครูและผู้บริหาร โรงเรียนวัดคอนมะเกลือ จำนวน 17 คน

2.1.3 กลุ่มผู้ปกครองนักเรียน ศึกษาจากผู้ปกครองนักเรียนซึ่งอาจเป็นบิดาหรือมารดาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชาวลาวโซ่ง จำนวน 40 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ

2.2.1 เครื่องมือประเภทที่ 1 ได้แก่ แบบสำรวจสภาพแวดล้อม ซึ่งใช้ศึกษาข้อมูลสภาพทั่วไป แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

- ตอนที่ 1 แบบสำรวจสภาพแวดล้อมในชุมชน
- ตอนที่ 2 แบบสำรวจสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

2.2.2 เครื่องมือประเภทที่ 2 ได้แก่ การบันทึกภาพถ่าย

2.2.3 เครื่องมือประเภทที่ 3 ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ใช้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและความต้องการการศึกษาทั้งในและนอกโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชาวลาวโซ่ง แบ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ 3 ชุดคือ

- แบบสัมภาษณ์นักเรียน
- แบบสัมภาษณ์ครูและผู้บริหาร
- แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยศึกษาและปรับปรุงจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ รวมทั้งขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ แล้ว

นำเครื่องมือดังกล่าว ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านตรวจสอบแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะทั้งด้านเนื้อหาและสำนวนภาษาที่ใช้ หลังจากนั้นจึงนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีชื่อกลุ่มที่จะศึกษาจำนวน 30 คน นำมาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เดินทางไปในชุมชนที่ศึกษา เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในชุมชนและในโรงเรียนใช้วิธีสำรวจสังเกต และสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของทางราชการ ผู้นำชุมชน และชาวบ้าน ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและความต้องการการศึกษาทั้งในและนอกโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชาวลาโว้งใช้วิธีการสัมภาษณ์ โดยแบ่งระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 3 ช่วงคือ

2.3.1 ช่วงที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ เริ่มตั้งแต่วันที่ 16 - 25 มีนาคม 2530

2.3.2 ช่วงที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในชุมชนและในโรงเรียน ตั้งแต่วันที่ 12 - 18 เมษายน 2530

2.3.3 ช่วงที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในชุมชนและในโรงเรียนรวมทั้งสัมภาษณ์ข้อมูลเพิ่มเติม ตั้งแต่วันที่ 22 - 26 มิถุนายน 2530

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยแยกข้อมูลที่ได้เป็น 4 ส่วนดังนี้

2.4.1 สภาพแวดล้อมในชุมชน

2.4.2 สภาพแวดล้อมในโรงเรียน

2.4.3 สภาพ ปัญหา และความต้องการการศึกษาในโรงเรียน

2.4.4 สภาพ ปัญหา และความต้องการการศึกษานอกโรงเรียน

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต
และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ข้อมูลจากการสำรวจ นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง
และภาพถ่าย

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

1. การศึกษาเอกสาร

2. การวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอนคือ

ตอนที่ 1 สภาพแวดล้อมในชุมชน

ตอนที่ 2 สภาพแวดล้อมในโรงเรียน

ตอนที่ 3 สภาพการศึกษาในและนอกโรงเรียน

ตอนที่ 4 ปัญหาและความต้องการ การศึกษาในและนอกโรงเรียน

1. สรุปผลการศึกษาเอกสาร

ลาวโซ่งเป็นคนไทยสาขาหนึ่งมีถิ่นฐานเดิมอยู่ในแคว้นสิบสองจุไทย
อพยพเข้าสู่ประเทศไทยเป็นครั้งแรกในสมัยกรุงธนบุรี โดยไปตั้งบ้านเรือนอยู่ที่
จังหวัดเพชรบุรี หลังจากนั้นได้อพยพแยกย้ายไปหาที่อยู่อาศัยและที่ทำกินในจังหวัดต่าง ๆ
ลาวโซ่งยังคงรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มคนไว้ได้ค่อนข้างมาก
การปฏิบัติในพิธีกรรมต่าง ๆ ของลาวโซ่งจะแตกต่างกันออกไปตามตระกูลผู้ท้าวหรือ
ผู้น้อย ปัจจุบันศาสนาพุทธได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของลาวโซ่ง
มากขึ้น ทำให้ความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ เป็นการผสมผสานกันระหว่างการนับถือ
ผีและความเชื่อทางศาสนาพุทธ

2. สรุปผลการวิจัยเชิงสำรวจ

ตอนที่ 1 สภาพแวดล้อมในชุมชน

ตำบลคอนมะเกลือเป็นตำบลหนึ่งในอำเภออุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี แบ่งการปกครองออกเป็น 6 หมู่บ้าน ประชากรในหมู่ที่ 1-5 ส่วนใหญ่มีเชื้อสายลาวโซ่ง ชาวลาวโซ่งในตำบลนี้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมคือการทำไร่ไถและการทำนา ในชุมชนนี้ยังไม่มีน้ำประปาใช้แต่ได้อาศัยน้ำจากคลองที่แยกมาจากแม่น้ำท่าจีน และคลองข้างวัดคอนมะเกลือในการอุปโภคบริโภคและใช้ในการเกษตร ส่วนสาธารณูปโภคอื่น ๆ ได้แก่ ไฟฟ้า ไปรษณีย์ เข้าถึงชุมชนนี้แล้วทำให้ชาวบ้านได้รับความสะดวกสบายและสามารถรับทราบข่าวสารต่าง ๆ รวมทั้งติดต่อกับสังคมภายนอกได้รวดเร็วขึ้น การรักษาโรคภัยไข้เจ็บของลาวโซ่งตำบลคอนมะเกลือมีทั้งการรักษาจากหมอแผนโบราณและเจ้าหน้าที่อนามัยประจำตำบล ชาวลาวโซ่งยังใช้ภาษาลาวโซ่งในการติดต่อสื่อสารในระหว่างพวกเขา และใช้ภาษาไทยกลางติดต่อกับบุคคลอื่น นอกจากการดำรงรักษาในเรื่องภาษาแล้ว ยังสามารถรักษาเอกลักษณ์อื่น ๆ ของกลุ่มคนไว้ได้ ไม่ว่าจะเป็นงานการแต่งกาย ความเชื่อ และพิธีกรรมต่าง ๆ

ตอนที่ 2 สภาพแวดล้อมในโรงเรียน

โรงเรียนวัดคอนมะเกลือตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลคอนมะเกลือ อำเภออุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ดำเนินการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521 มีครูที่ทำการสอนจริงทั้งหมด 18 คน เป็นครูที่มีเชื้อสายลาวโซ่ง 4 คน วิถีทางการศึกษาของครูส่วนใหญ่จบชั้นอนุปริญญา มีนักเรียนทั้งหมด 431 คน (สถิติปี 2529) เป็นนักเรียนที่มีเชื้อสายลาวโซ่ง 379 คน

ตอนที่ 3 สภาพการศึกษาในและนอกโรงเรียน

3.1 สภาพการศึกษาในโรงเรียน

3.1.1 เป้าหมายในการจัดการศึกษาพบว่า เป้าหมาย

อันดับแรกที่ครูเน้นเป็นพิเศษในการให้การศึกษาแก่นักเรียนชาวลาโซ่งคือ เน้นให้มีความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพ วิธีการในการเน้นเข้ามามีความหมายนี้คือให้เวลาเรียนกลุ่มวิชาอาชีพมากขึ้น และจัดให้มีการสอนพิเศษนอกเวลาเรียน

3.1.2 การจัดการเรียนการสอนพบว่า โรงเรียนไม่มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประเพณีท้องถิ่นของลาโซ่ง ในการสอนนักเรียนชาวลาโซ่ง ครูใช้วิธีการสอนไม่แตกต่างจากที่สอนนักเรียนโดยทั่วไป ในกลุ่มประสบการณ์ทั้ง 4 กลุ่มโรงเรียนจัดสอนเรื่องราวเกี่ยวกับลาโซ่งในระดับน้อย นักเรียนส่วนใหญ่รู้สึกพอใจการสอนของครู วิธีการสอนที่ครูใช้มากที่สุดคือครูอธิบายคนเดียว ทางโรงเรียนไท่วางโครงการเบิกสอนชั้นเด็กเล็กในปีการศึกษา 2531 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอันเนื่องมาจากการใช้ภาษาลาโซ่ง ส่วนบุคคลที่ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการจัดการศึกษาในโรงเรียนอย่างมากคือพระสงฆ์

3.1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า คะแนนเฉลี่ยผลการสอบปลายปีของนักเรียนชาวลาโซ่งชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในแต่ละกลุ่มวิชาผ่านเกณฑ์มาตรฐานทั้งหมด

โอกาสในการศึกษาต่อของนักเรียนชาวลาโซ่งพบว่า นักเรียนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วส่วนใหญ่ไม่ได้ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา นักเรียนที่เรียนต่อมีเหตุผลคือ คิดว่าจะมีโอกาสไ้งานดี ๆ ทำ สำหรับนักเรียนที่ไม่เรียนต่อมีเหตุผลสำคัญคือ ต้องช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพ ส่วนผู้ปกครอง ครู และผู้บริหารมีความคิดเห็นในเรื่องเดียวกันนี้ตรงกันคือ เศรษฐกิจจะงครอครบครัวไม่ดี

3.1.4 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการศึกษาในโรงเรียนพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ชอบมาโรงเรียน โดยให้เหตุผลว่าอยากมีความรู้ นักเรียนจำนวนมากคิดว่าจำเป็นต้องเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ครูและผู้บริหารส่วนใหญ่คิดว่านักเรียนชาวลาโซ่งเหมือนเด็กนักเรียนโดยทั่วไป สามารถอยู่ร่วมกับเด็กอื่น ๆ ได้ดี นอกจากนี้ได้ให้ความเห็นว่าหลักสูตรและเนื้อหาวิชาในระดับประถมศึกษามีความเหมาะสมกับเด็ก

ชาวลาวโซ่งแล้ว

ผู้ปกครองนักเรียนทุกคนมีความพอใจในสิ่งที่โรงเรียนสอนให้แก่บุตรหลานเพราะทำให้บุตรหลานฉลาดขึ้น ผู้ปกครองที่คิดว่าบุตรหลานของคนจำเป็นต้องเรียนก่อนในระดับมัธยมศึกษา มีเหตุผลสำคัญคือ บุตรหลานจะได้ทำงานที่มีเกียรติและรายได้ดี ผู้ปกครองที่คิดว่าไม่จำเป็นต้องให้บุตรหลานเรียนก่อนให้เหตุผลว่าเสียเวลาช่วยประกอบอาชีพ สำหรับความคาดหวังเกี่ยวกับระดับการศึกษาของบุตรหลานพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องการให้บุตรหลานจบแค่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3.2 สภาพการศึกษาออกโรงเรียน

3.2.1 เนื้อหาและวิธีการให้การศึกษาศาสนาในชุมชน

สถาบันครอบครัว ศาสนา และสื่อมวลชนมีบทบาทต่างกันในการให้การศึกษานอกโรงเรียน โดยบ้านและวัดมีบทบาทในการอนุรักษณ์และถ่ายทอดเอกลักษณ์ของลาวโซ่ง ส่วนสื่อมวลชนนำการเปลี่ยนแปลงมาสู่ชุมชน บทบาทและการทำหน้าที่ของแต่ละสถาบันมีต่าง ๆ กันดังนี้

3.2.1.1 สถาบันครอบครัว

ครอบครัวอบรมสั่งสอนบุตรหลานเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมมากในเรื่องภาษาลาวโซ่ง ส่วนเรื่องศาสนาและจริยธรรม สุภาพชนามัยการบริโภคและอาชีพนั้น ผู้ปกครองอบรมสั่งสอนบุตรหลานมานานกลางทุกเรื่อง วิธีการที่ผู้ปกครองใช้อบรมสั่งสอนมากที่สุดคือทำตัวเป็นแบบอย่าง

3.2.1.2 สถาบันศาสนา

สถาบันศาสนามีบทบาทในการถ่ายทอดการศึกษาทางด้านจริยธรรมและวัฒนธรรมระเพณีให้แก่เด็กชาวลาวโซ่ง โดยเด็ก ๆ ได้รับความรู้จากการบวชเรียน หรือตามผู้ปกครองไปวัดเพื่อทำบุญและฟังเทศน์

พิธีกรรม ซึ่งความปกติเด็กเหล่านี้ไม่ค่อยได้ไปวัดบ่อยนัก

3.2.1.3 สถาบันสื่อมวลชน

นักเรียนได้รับความรู้จากสื่อมวลชน ประเภทโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ในระดับปานกลาง ส่วนนิตยสารวารสาร ให้ความรู้แก่นักเรียนน้อย คอลัมน์ในหนังสือพิมพ์ที่นักเรียนชอบอ่านมากที่สุดคือ ข่าวการศึกษา นักเรียนชอบอ่านนิตยสารวารสารประเภทความรู้รอบตัวมากที่สุด ส่วนรายการวิทยุที่นักเรียนชอบฟังมากที่สุดคือรายการข่าว และรายการโทรทัศน์ที่นักเรียนชอบดูมากที่สุดคือภาพยนตร์ ละคร

3.2.2 ความคิดเห็นของบุคคลต่าง ๆ ที่มีต่อการศึกษานอกโรงเรียนพบว่า นักเรียนชาวลาวโซ่งมีความเชื่อในเรื่องที่ผู้ปกครองอบรมสั่งสอน ส่วนใหญ่คิดว่าอาชีพของผู้ปกครองเป็นอาชีพที่ดี จึงมีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่คิดว่า จะประกอบอาชีพเหมือนผู้ปกครอง ส่วนการไปวัดเพื่อร่วมกิจกรรมทางศาสนานั้น นักเรียนจะไปเมื่อมีโอกาสว่าง

ตอนที่ 4 ปัญหาและความต้องการการศึกษาในและนอกโรงเรียน

4.1 ปัญหาและความต้องการการศึกษาในโรงเรียน

4.1.1 ปัญหาการศึกษาในโรงเรียน

4.1.1.1 ปัญหาด้านเป้าหมายและนโยบายพบว่า เป็นปัญหาระดับปานกลางในเรื่องเป้าหมายในการจัดการศึกษาในปัจจุบันยากที่จะปฏิบัติได้บรรลุตามเป้าหมายได้

4.1.1.2 ปัญหาด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนพบว่า เป็นปัญหาระดับปานกลางในเรื่องการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนชาวลาวโซ่งที่เรียนช้าและส่งเสริมนักเรียนชาวลาวโซ่งที่เรียนดี ปัญหาด้านศึกษานี้ ความความคิดเห็นของนักเรียนเป็นปัญหาปานกลางในเรื่องการเรียนกลุ่มประสบการณ์พิเศษ

4.1.1.3 ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล พบว่า ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน ครูกับครู มีปัญหาน้อย ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับคุณครูมีปัญหาปานกลางในเรื่องที่ผู้ปกครองต้องทำงานอื่นทำให้ไม่มีเวลาให้คำปรึกษาเรื่องการเรียนแก่นักเรียน และนักเรียนต้องช่วยผู้ปกครองทำงานบ้านมากทำให้ไม่มีเวลาเอาใจใส่เรื่องการเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้ปกครองมีปัญหาปานกลางในเรื่องการมาพบครูของผู้ปกครองเมื่อเด็กมีปัญหาในเรื่องการเรียนหรือความประพฤติ และการช่วยวางแผนหรือสนับสนุนการจัดกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนของผู้ปกครอง

4.1.2 ความต้องการการศึกษาในโรงเรียน

4.1.2.1 ความต้องการด้านเนื้อหาวิชาพบว่า นักเรียนต้องการให้โรงเรียนเน้นเนื้อหาวิชาในกลุ่มต่าง ๆ ในระดับปานกลาง และต้องการให้สอดแทรกเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับดาวเคราะห์ลงในเนื้อหาวิชาด้วย

4.1.2.2 ความต้องการด้านการจัดการเรียนการสอนพบว่า นักเรียนต้องการให้ครูใช้วิธีการสอนโดยพาไปทัศนศึกษามากที่สุด

4.2 ปัญหาและความต้องการการศึกษานอกโรงเรียน

4.2.1 ปัญหาการศึกษานอกโรงเรียน

4.2.1.1 ปัญหาสถาบันครอบครัวตามความคิดเห็นของนักเรียนพบว่า เป็นปัญหาระดับปานกลางในเรื่องผู้ปกครองอบรมสั่งสอนนักเรียนอย่างเข้มงวดมาก นักเรียนต้องช่วยเหลืองานบ้านจึงเป็นเหตุให้ไม่ค่อยมีเวลาไปเข้าร่วมกิจกรรมที่ให้ความรู้ของกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน

4.2.1.2 ปัญหาสถาบันศาสนาพบว่า มีปัญหาในเรื่องนักเรียนเข้าวัดจำนวนน้อย

4.2.1.3 ปัญหาสถาบันสื่อมวลชนพบว่า เป็นปัญหาระดับปานกลางในเรื่องในชุมชนของนักเรียนไม่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

4.2.2 ความต้องการการศึกษานอกโรงเรียน

4.2.2.1 ความต้องการด้านการปรับปรุงคุณภาพ

ชีวิตพบว่า นักเรียนต้องการความรู้ด้านการรักษาสุขภาพอนามัยมากที่สุด และต้องการความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงและดูแลเด็กน้อยที่สุด ส่วนผู้ประกอบการต้องการให้บุตรหลานของตนมีความรู้เกี่ยวกับการจับบ้านมากที่สุด และต้องการให้มีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงและดูแลเด็กน้อยที่สุด

4.2.2.2 ความต้องการด้านอาชีพพบว่า ทั้ง

นักเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นตรงกันคือ ต้องการความรู้เกี่ยวกับการทำนามากที่สุด และต้องการความรู้เกี่ยวกับการเสริมสายน้อยที่สุด

4.2.2.3 ความต้องการด้านการรักษาวัฒนธรรม

ประเพณีของลาวโซ่งพบว่า นักเรียนต้องการรักษาพิธีเสนเรือในไร่ในดงมากที่สุด สำหรับผู้ประกอบการให้บุตรหลานรักษาพิธีปากดง ภาษาลาวโซ่ง พิธีเสนเรือ พิธีเสนเค็ง และพิธีเสนแก้เคราะห์

อภิปรายผล

จากการศึกษาชุมชนลาวโซ่งตำบลคอนมะเกลือ อำเภออุทอง จังหวัดสุพรรณบุรีพบว่า ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นไปในลักษณะสังคมเกษตรกรรมซึ่งมีความสัมพันธ์กับชุมชนลาวโซ่งภายนอก รวมทั้งสังคมเมืองหรือสังคมคนไทยในท้องถิ่นสุพรรณบุรี

ลักษณะการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของลาวโซ่งตำบลคอนมะเกลือดำเนินไปคล้ายคลึงกับชนกลุ่มน้อยโดยทั่วไปกล่าวคือ มีการรับเอาวัฒนธรรมจากสังคมภายนอกที่มีความเจริญมากกว่ามาใช้ให้เข้ากับแบบวิถีชีวิตของตนเอง ในขณะที่เดียวกันก็ยังคงมีความพยายามในอันที่จะอนุรักษ์วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนเองอยู่

ถ้าพิจารณาในแง่มุมต่าง ๆ ของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของลาวโซ่งในชุมชนนี้อาจกล่าวได้ว่าการผสมผสานกลมกลืนทางวัฒนธรรมค่อนข้าง

วัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับวัตถุ ซึ่งเป็นผลมาจากอิทธิพลของปัจจัยจากสังคมภายนอก เป็นสำคัญ

ในสภาพแวดล้อมแต่ก่อนที่ประชากรยังน้อยที่กินว่างเปล่ามีมากและการผลิต เป็นไปเพื่อการบริโภค อีกทั้งยังมีความเป็นอิสระในการควบคุมพฤติกรรมตนเอง ฉะนั้นการดำรงชีวิตจึง เป็นไปอย่างเรียบง่ายและไม่คงเร่งรีบเท่าใดนัก แต่การ ยังชีพในภาวะใหม่ต้องพึ่งพาสังคมภายนอกมากขึ้น เช่น การหาเช่าที่ดินในท้องถิ่น เพื่อเป็นแหล่งทำกิน หรือการรับเทคโนโลยีด้านการเกษตรใหม่ ๆ เป็นต้น วิธีชีวิต จึงต้องปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่มีเวลาและปัจจัยอื่น ๆ เป็นตัวกำหนด

นอกจากนี้ปัจจัยที่มีผลต่อการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมอีกประการหนึ่ง ได้แก่ ความสะดวกในด้านการคมนาคมตลอดจนโอกาสที่ได้ติดต่อกับสังคมภายนอกทั้งทางตรงและ ทางอ้อมโดยผ่านทางสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ กระบวนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมเหล่านี้ดำเนินอย่างค่อยเป็นค่อยไป วัฒนธรรม ต่าง ๆ ของลาวโซ่งถูกเจือจางที่ละเล็กละน้อย การที่ลาวโซ่งในชุมชนนี้มีความ สัมพันธ์กับคนจีนและคนไทยในท้องถิ่น ทำให้ลาวโซ่งเลียนแบบการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะการค้าขายไปจากคนจีน ในส่วนความสัมพันธ์ที่มีกับคนไทยนั้น เพียงดูจาก ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ เช่น การบวช ค่านิยมที่เกี่ยวกับการทำบุญสร้างวัด ฯลฯ ล้วนบอกได้ว่าเป็นอิทธิพลของวัฒนธรรมไทยในท้องถิ่น

อย่างไรก็ตามชุมชนลาวโซ่งแห่งนี้ยังคงมีความพยายามในการอนุรักษ์ วัฒนธรรมเฉพาะของตนเอง ภายหลังจากการรับเอาวัฒนธรรมจากภายนอกเข้ามา มาก กลุ่มชนลาวโซ่ง เหล่านี้ก็หันมาให้ความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรม อันเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง วัฒนธรรมที่ยังคงดำรงสืบเนื่องกันมาอย่างเคร่งครัด มีการเปลี่ยนแปลงน้อยมากส่วนใหญ่ได้แก่วัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับวัตถุ โดยเฉพาะในเรื่อง ความเชื่อเกี่ยวกับการนับถือผี รวมทั้งพิธีกรรมอันเนื่องมาจากความเชื่อเหล่านี้ เช่น พิธีเส่นเรือน พิธีปากคอง เป็นต้น

การที่ลาวโซ่งค่าบงคองนมะ เกลียยังคงรักษาเอกลักษณ์ของกลุ่มคนไว้ได้ค่อนข้าง มากอาจเป็นเพราะการติดต่อกับสังคมภายนอกในรูปของความเจริญด้านการคมนาคม และสื่อมวลชนเพิ่ม เริ่มเข้าสู่ชุมชนแห่งนี้ในช่วงระยะเวลาประมาณ 20 ปีที่ผ่านมา

การรับอิทธิพลวัฒนธรรมจากสังคมภายนอกจึงเป็นไปค่อนข้างช้า การอพยพโยกย้ายถิ่นของคนในชุมชนรวมถึงการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานของคนที่ไม่ได้มีเชื้อสายลาวโห่งในช่วงระยะเวลาดังกล่าวมีน้อยมากเช่นกัน เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของลาวโห่งจะเห็นได้ว่าเป็นไปใน 2 รูปแบบ รูปแบบแรกเป็นการอนุรักษ์ทางอ้อม ได้แก่ การใช้ภาษา หรือการที่ผู้ใหญ่ถ่ายทอดค่านิยมและความเชื่อต่าง ๆ ให้แก่เด็ก เด็กลาวโห่งจะได้รับสิ่งที่แสดงความเป็นลาวโห่งโดยไม่รู้ตัว ส่วนรูปแบบที่สองเป็นการอนุรักษ์ทางตรงกล่าวคือ การรักษาวัฒนธรรมทางการแต่งกาย การจัดพิธีกรรมในโอกาสต่าง ๆ การฟื้นฟูประเพณีบางอย่างที่กำลังจะสูญหายไป ตลอดจนการร่วมมือกันสร้างเรือนโห่งแบบโบราณไว้หน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอุทอง สิ่งเหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการดำรงรักษาเอกลักษณ์ของลาวโห่ง

สภาพการศึกษา ปัญหา และความต้องการการศึกษาในโรงเรียน

การจัดการศึกษาให้แก่เด็กชาวลาวโห่งมิได้แตกต่างไปจากเด็กไทยทั่วไป ทั้งนี้เพราะทางราชการถือว่าชาวลาวโห่งเป็นคนไทย จึงควรได้รับการศึกษาแบบทางการ เช่นเดียวกับคนไทย ทั้งนี้เพื่อความมั่นคงของประเทศชาติเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามผลการวิจัยพบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

เป้าหมายในการให้การศึกษาที่โรงเรียนเน้นเป็นพิเศษสำหรับนักเรียนชาวลาวโห่งคือ ให้ความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนชาวลาวโห่งที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนต่อ ญาติจากสถิติจำนวนนักเรียนที่เรียนจบชั้นสูงสุดของโรงเรียนและโอกาสในการศึกษาต่อ (ดูตารางที่ 9) จะเห็นได้ว่าตั้งแต่ปีการศึกษา 2525 มาจนถึงปัจจุบันมีนักเรียนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาสูงสุดเพียงร้อยละ 32.26 ในปีการศึกษา 2526 นักเรียนที่ออกจากการศึกษาในระบบโรงเรียนเหล่านี้ต้องช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพ ดังนั้นความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

ในด้านการจัดการเรียนการสอนนั้น ครูจะสอนไปตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ มีบางกลุ่มวิชาเท่านั้นที่สามารถปรับให้เข้ากับสภาพชุมชนได้ คือ กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ซึ่งครูจะสอนงานประดิษฐ์โดยใช้วัสดุและเศษวัสดุในท้องถิ่นเป็นอุปกรณ์ ในการจัดการเรียนการสอนครูไม่ค่อยได้สอดแทรกเรื่องราวเกี่ยวกับลาวโห่งลงไปในเรื่องวิชา จากการสัมภาษณ์ครูที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า

หลักสูตรมีมากจนครูสอนเกือบจะไม่ทันเวลา และครูส่วนใหญ่ไม่ใคร่มีเชื้อสายลาวโซ่ง จึงไม่มีความรู้เรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับลาวโซ่งก็พอ และอาจเห็นว่าทางด้าน ความเชื่อและวัฒนธรรมประเพณีของลาวโซ่งนั้น เค็ก ๆ สามารถเรียนรู้จาก ครอบครัวและจากการเข้าไปมีส่วนร่วมในพิธีกรรมนั้น ๆ แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องหา โรงเรียนต้องจัดการเรียนการสอนในเรื่องเหล่านี้

บุคคลที่ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการจัดการศึกษาในโรงเรียนอย่างมากคือพระสงฆ์ ซึ่งอาจเป็นเพราะพระสงฆ์ในวัดคอนมะเกลือเป็นผู้ริเริ่มก่อตั้ง โรงเรียนขึ้นมา และให้ความช่วยเหลือโรงเรียนมาโดยตลอดจนกระทั่งถึงปัจจุบัน นับตั้งแต่การหาเงินมาซื้อที่ดินให้เป็นกรรมสิทธิ์ของโรงเรียน การมอบสิ่งของต่าง ๆ ที่ชาวบ้านนำมาบริจาคให้แก่โรงเรียน เป็นผู้นำชาวบ้านในการสร้างและซ่อมแซม อาคารเรียน ช่วยอบรมจริยธรรมแก่นักเรียน โรงเรียนกับวัดจึงมีความสัมพันธ์กันดี ทางโรงเรียนได้มีส่วนเกื้อหนุนวัด เช่นกันกล่าวคือ โรงเรียนตั้งอยู่ภายในบริเวณเดียวกันกับวัด จึงมักชักชวนให้นักเรียนไปช่วยดูแลวัด โดยช่วยเก็บกวาดทำความสะอาด บริเวณวัด ครูและนักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของทางวัด นอกจากพระสงฆ์ แล้วบุคคลอื่น ๆ ในชุมชนได้มีบทบาทในการสนับสนุนการศึกษาในโรงเรียนตามสมควร เป็นต้นว่า เจ้าหน้าที่อนามัยได้มาให้ความรู้เกี่ยวกับสุขศึกษาแก่นักเรียนเป็นครั้งคราว แล้วแต่ครูผู้สอนจะเชิญไป ผู้ปกครองนักเรียนที่มีความสามารถในการทำเครื่องจักสาน แบบต่าง ๆ ทางโรงเรียนจะเชิญมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ในกลุ่มแรงงานและพื้นฐานอาชีพ เจ้าหน้าที่เกษตรและพัฒนามาไม่ได้ทำงานอยู่ประจำในชุมชน จึงไม่ค่อยมีบทบาทในเรื่องนี้มากนัก ส่วนกำนันและผู้ใหญ่บ้านมีข้อจำกัดเรื่องภารกิจส่วนตัว ทั้งยังมีงานที่ไ้รับมอบหมายจากกรมการปกครองและส่วนราชการอื่น ๆ อีกมาก เป็นต้นว่า งานปกครองท้องที่ งานสร้างงานในชุมชน ดังนั้นโอกาสที่กำนันและผู้ใหญ่บ้านจะสนับสนุนการจัดการศึกษาในโรงเรียนจึงมีไม่มาก แต่โดยทั่วไปหากทางโรงเรียน ขอความร่วมมือใด ๆ ก็มักจะได้รับความร่วมมือด้วยดี

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชาวลาวโซ่งในแต่ละกลุ่มวิชาบ้าน เกณฑ์มาตรฐานทั้งหมด จากการสอบถามครูและผู้บริหารพบว่า ความเชื่อและ วัฒนธรรมประเพณีของลาวโซ่ง ไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน หรือมีผลเสียต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนแต่อย่างใด การที่ผู้วิจัยคาดว่า การใช้ภาษาลาวโซ่งของนักเรียนอาจเป็น

สาเหตุทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ แต่ผลการวิจัยไม่ได้เป็นไปตามที่ผู้วิจัยคาดไว้ อาจเนื่องมาจากกลุ่มที่ศึกษาเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งผ่านการเรียนรู้มา ถึงขั้นสูงสุดในระดับประถมศึกษา อีกทั้งสื่อมวลชนประเภทวิทยุและโทรทัศน์ที่แพร่ขยาย ไปในชุมชนช่วยให้นักเรียนชาวลาว ซึ่งมีความรู้ภาษาไทยกลางถูกต้องมากขึ้น อันส่งผลไปสู่การเรียนรู้กลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ จากการสัมภาษณ์อาจารย์ใหญ่โรงเรียน วัดคอนมะเกลือพบว่า¹ ภาษาลาวซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเรียนของนักเรียนในชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 เท่านั้น เมื่อนักเรียนโตขึ้นได้เรียนในชั้นสูงมีความเคยชินกับการ ใช้ภาษาไทยกลางมากขึ้นปัญหานี้ก็หมดไป อย่างไรก็ตามทางโรงเรียนได้ตระหนักถึง ปัญหาในข้อนี้จึงได้วางโครงการ เปิดสอนชั้นเด็กเล็กในปีการศึกษา 2531 โดยจะ รับเด็กก่อนวัยเรียนเพียง 1 ปี คือเด็กที่มีอายุย่างเข้าปีที่ 6 เท่านั้น อายุต่ำกว่า นี้ให้ไปเรียนที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้งนี้ทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติได้กำหนดให้ท้องถิ่นที่ใช้ภาษาอื่นมากกว่าภาษาไทยเปิดชั้นเด็กเล็กในโรงเรียน ประถมศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมของเด็กในท้องถิ่นเหล่านี้ เพื่อให้มีพื้นฐานพอเพียง ที่จะเรียนหลักสูตรประถมศึกษาต่อไป เนื่องจากเด็กเหล่านี้มีความพร้อมพื้นฐานน้อยกว่า เด็กในท้องถิ่นทั่วไป หากให้เริ่มเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เมื่ออายุเข้าเกณฑ์จะทำให้ เรียนได้ไม่ดี อาจเป็นผลให้มีการตกซ้ำชั้นสูงและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำได้² ในปีการศึกษานี้ทางโรงเรียนยังไม่สามารถเปิดสอนชั้นเด็กเล็กได้ เนื่องจากยังขาด ความพร้อม 2 ด้านคือ ความพร้อมทางด้านครูผู้สอนและห้องเรียน

นักเรียนชาวลาวโขงที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วส่วนใหญ่ไม่ได้ ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวไม่ดี เป็นสำคัญ ทั้งนี้เมื่อบุตรหลานเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นการศึกษากภาค

¹สัมภาษณ์ บจย บุรณะโรจน์, อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดคอนมะเกลือ, 23 มิถุนายน 2530.

²สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, การประถมศึกษาเพื่อ พัฒนาในประเทศไทย (กรุงเทพมหานคร : กองวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2526), หน้า 145.

บังคับแล้วก็จะให้ออกมาช่วยประกอบอาชีพ ช่วยดูแลน้อง หรือทำงานบ้านขณะที่
 ผู้ปกครอง ไม่ประกอบอาชีพ จากการสัมภาษณ์ครูและผู้บริหารยังพบว่า สาเหตุอีก
 ประการหนึ่งที่ผู้ปกครอง ไม่ยอมให้บุตรหลานได้เรียนคือ เด็กลาวโซ่งจำนวนไม่
 น้อยในชุมชนนี้ที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วมีโอกาสดูเรียนต่อในระดับมัธยม
 ศึกษาในโรงเรียนที่อยู่ในตัวจังหวัดสุพรรณบุรีหรือในกรุงเทพฯ แต่เรียนไม่สำเร็จ
 ต้องออกกลางคัน ทำให้ผู้ปกครองผิดหวังและเสียใจมาก ซึ่งเป็นสาเหตุให้ผู้ปกครอง
 จำนวนมากไม่กล้าส่งบุตรหลานไปเรียนไกล ๆ ทั่วยเกรงว่าบุตรหลานของตนอาจจะ
 ประพฤติตนดั่ง เช่นที่เคยมีตัวอย่างมาแล้ว

สรุปได้ว่าในเรื่องโอกาสในการศึกษาของนักเรียนชาวลาวโซ่งนั้น ปัจจัย
 สำคัญที่สุดได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว การศึกษาระดับสูงกว่าประถม
 ศึกษาต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก มีใช่เป็นบริการที่จกโดยไม่คิดเงินเหมือนการศึกษา
 ระดับประถมศึกษา ดังนั้นในขณะที่รัฐยังไม่สามารถกระจายรายได้และโอกาสในทาง
 เศรษฐกิจและสังคมแก่ประชาชนโดยทั่วถึง การจกบริการการศึกษาที่มุ่งถึงกลุ่ม
 นักเรียนในชุมชนยากจนจึงเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้เพื่อปรับปรุงคุณภาพและโอกาสก้าวหน้า
 ในชีวิตของนักเรียนในท้องที่ต่าง ๆ ให้มีลักษณะใกล้เคียงมากขึ้น

ครูและผู้บริหารส่วนใหญ่คิดว่านักเรียนชาวลาวโซ่ง เหมือนกับนักเรียนโดย
 ทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นทางด้านสติปัญญาหรือลักษณะนิสัย จะแตกต่างไปบ้างตรงที่เด็ก
 ชาวลาวโซ่งใช้ภาษาลาวโซ่งกับผู้ปกครองเมื่อเวลาอยู่บ้าน สำหรับความเหมาะสม
 ของหลักสูตรและเนื้อหาวิชากับเด็กชาวลาวโซ่งนั้น ครูและผู้บริหารให้ความเห็นว่า
 เหมาะสมดีแล้ว เพราะเด็กชาวลาวโซ่งเป็นคนไทยจึงควรได้รับการศึกษาเช่นเดียวกับ
 เด็กไทยโดยทั่วไป ปัญหาที่เกิดขึ้นจึงไม่ใช่ความเหมาะสมของหลักสูตรแต่เป็น
 ปัญหาค้นเนื้อหาวิชาในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีค่อนข้างมาก อีกทั้งทางสำนักงาน
 การประถมศึกษาอำเภอได้มอบหมายงานด้านอื่น ๆ ให้ครูปฏิบัติควบคู่ไปกับการสอน
 การสอน ทำให้ครูมีเวลาในการสอนน้อยลงเด็กจึงเรียนไม่ไ้เต็มที่ ครูบางท่าน
 ได้แสดงความคิดเห็นว่าวัฒนธรรมประเพณีของลาวโซ่งควรจะได้รับ การส่งเสริมและ
 รักษาให้คงอยู่ต่อไปชั่วลูกชั่วหลาน ในปัจจุบันประเพณีหลายอย่างได้ถูกละเลยและ
 เลิกปฏิบัติแล้ว ยังมีผู้รู้เรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีของลาวโซ่งเป็นอย่างดี

จำนวนไม่มากนักและส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มิใช่วัยรุ่นแล้ว ดังนั้นจึงควรจะได้รวบรวม
 สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทำเป็นหนังสืออ่านนอกเวลาให้ครูที่ไม่ใช่ชาวลาโวโซ่ได้ศึกษา
 ค้นคว้า เช่น ประวัติความเป็นมาของชุมชน การประกอบพิธีกรรม และสิ่ง
 ต่าง ๆ ที่แสดงเอกลักษณ์ของลาโวโซ่ เพื่อถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้ให้แก่ชาวลาโวโซ่
 รุ่นหลังได้รับรู้เกิดความภาคภูมิใจและช่วยกันรักษาให้ดำรงอยู่ต่อไป ถ้าทำได้เช่นนี้
 หลักสูตรและเนื้อหาวิชาจะมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นมากขึ้น

สำหรับปัญหาทางการศึกษาในโรงเรียนพบว่า เป็นปัญหาในเรื่องเป้าหมาย
 ในการจัดการศึกษาในปัจจุบันยากที่จะปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายได้ อาจเนื่องมาจาก
 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ได้กำหนดคุณสมบัติหรือลักษณะ
 ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนเมื่อเรียนจบชั้นประถมศึกษาแล้วมากมายหลายข้อ
 ซึ่งจุดมุ่งหมายนี้แบ่งออกเป็น 4 หมวดใหญ่ ๆ คือ หมวดที่ 1 คุณสมบัติที่ต้องการเน้น
 7 ข้อ หมวดที่ 2 ความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต 11 ข้อ หมวดที่ 3
 ชีวิตที่สงบสุข 6 ข้อ หมวดที่ 4 สมาชิกที่ดีของชุมชนและชาติ 7 ข้อ³ รวมแล้ว
 มีจุดประสงค์ย่อยทั้งหมด 31 ข้อ จากจุดมุ่งหมายใหญ่ทั้ง 4 หมวดนี้ ได้จัดการเรียน
 การสอนเป็นกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ 4 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริม
 ประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ในชั้น
 ประถมศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ได้เพิ่มกลุ่มประสบการณ์พิเศษขึ้นมาอีกหนึ่งกลุ่มด้วย ใน
 แต่ละกลุ่มประสบการณ์ก็ยังมีจุดประสงค์เฉพาะย่อยลงไปอีก เนื่องจากเนื้อหาของ
 หลักสูตรมีค่อนข้างมากครูผู้สอนอาจจะมีได้คำนึงถึงจุดประสงค์เหล่านี้แต่ละอันใจหัว
 เนื้อหาวิชามากกว่า นอกจากนี้ยังพบว่าครูมีปัญหาวางแผนการสอนซ่อมเสริมนักเรียน
 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเนื้อหาหลักสูตรมีมากจนครูสอนแทบไม่ทันเวลาที่กำหนดไว้ใน
 หลักสูตรแล้ว ทางสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอก็ยังได้มอบหมายงานอื่น ๆ ให้
 ครูทำอีกนอกเหนือจากงานสอน ครูจึงมิได้มีหน้าที่เพียงแต่สอนในชั้นอย่างเดียวนั้น
 อย่างไม่รู้ก็ตามการซ่อมเสริมเป็นกิจกรรมสำคัญอย่างหนึ่งในการใช้หลักสูตรใหม่ซึ่ง

ครูและผู้บริหารจะละเอียดไม่ได้ เพราะการสอนซ่อมเสริมจะช่วยเสริมให้หลักการของหลักสูตรข้อหนึ่งทีกล่าว่าเป็นการศึกษาเพื่อป้องกันบรรจุดึงเป้าหมาย ทั้งนี้ เพราะคณะผู้จัดทำหลักสูตร ได้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยพยายามหาช่องทางที่จะช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนช้าให้เรียนทันเพื่อน การสอนซ่อมเสริมจึงเป็นแนวทางหนึ่งในการเพิ่มคุณภาพของการศึกษาระดับประถมศึกษาให้ดีขึ้น⁴ ทางโรงเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญข้อนี้จึงจัดโครงการสอนซ่อมเสริมนักเรียนให้เป็น 1 ใน 15 โครงการในปีการศึกษา 2529 เมื่อเปรียบเทียบคุณภาพการศึกษาในปีการศึกษา 2528 และ 2529 (ดูตารางที่ 7) จะเห็นได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในปีการศึกษา 2529 มีระดับสูงขึ้น อาจนับได้ว่าโครงการสอนซ่อมเสริมนักเรียนมีส่วนช่วยให้ประสบผลดังกล่าว

ทางด้านตัวนักเรียนมีปัญหากับการเรียนกลุ่มประสบการณ์พิเศษ (ภาษาอังกฤษ) เพราะนักเรียนอาจคิดว่าไม่มีโอกาสได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์จึงมองไม่เห็นความสำคัญ ส่วนหนึ่งของปัญหาอาจเกิดจากวิธีการสอนของครูและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ไม่ชวนให้เด็กสนใจ นักเรียนชาวลาโวซึ่งที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วส่วนใหญ่ไม่ได้ศึกษาต่อ ดังนั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรพิจารณาอย่างรอบคอบว่าจะจัดหลักสูตรวิชาเหล่านี้ได้อย่างไรต่อไป โดยอาจสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของนักเรียน ครูและผู้บริหารที่มีต่อการเรียนวิชานี้ว่ามีแนวโน้มไปในทางใดเพื่อจะได้จัดและดำเนินการตามได้อย่างถูกต้อง

เมื่อสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับความต้องการด้านเนื้อหาวิชาพบว่า นักเรียนต้องการให้โรงเรียนเน้นการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยมากที่สุด แต่จากการสัมภาษณ์ครูที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าครูไม่ค่อยมีความรู้หรือความถนัดในการสอนวิชาในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ซึ่งเรื่องนี้ก็เป็นปัญหาสำคัญของทางโรงเรียนด้วย นอกจากนี้นักเรียนยังต้องการให้ครูสอนสอดแทรกเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับ

⁴วิชิต ราษฎร์ศิริ, หลักสูตรและแบบเรียนประถมศึกษา

(กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2524), หน้า 102.

ลาวโซ่งลงไปในเรื่องหาวิชา ส่วนวิธีการสอนที่นักเรียนต้องการให้ครูใช้มากที่สุดคือ การไปทัศนศึกษา อาจเนื่องมาจากเด็กในวัยประถมศึกษาสนใจการทำกิจกรรมกลุ่ม ต้องการความสนุกสนาน มีความอยากรู้อยากเห็น การไปทัศนศึกษาจะทำให้เด็ก มีโอกาสได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ และได้พบเห็นสิ่งที่แตกต่างไปจากสิ่งที่พบในชีวิตประจำวัน เด็กจึงรู้สึกตื่นเต้นและสนุกสนานทำให้ชอบการไปทัศนศึกษา

สภาพการศึกษา บัณฑิต และความต้องการการศึกษานอกโรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่า สถาบันครอบครัวมีบทบาทในการถ่ายทอดวัฒนธรรมประเพณี แก่บุตรหลานมากที่สุด โดยเฉพาะในเรื่องภาษา ทั้งนี้เนื่องจากการสื่อสารกันภายใน ครอบครัวใช้ภาษาลาวโซ่งเป็นหลัก นอกจากนี้ในช่วงเทศกาลหรือวาระสำคัญ ๆ ก่าง ๆ เช่น สงกรานต์ เข้าพรรษา ก็ยังคงมีการปฏิบัติเพื่อสืบทอดประเพณีเหล่านี้ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อหรือการนับถือผียังคงนับถือและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เช่น พิธีเสนเรือน ในช่วงที่มีการจัดพิธีกรรมเหล่านี้บุตรหลานก็จะได้รับการสั่งสอน และเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กันเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับประเพณีและความเชื่อเหล่านี้ อย่างไรก็ตามในเรื่องเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชน ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีใคร่ สนใจในการถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับความเป็นมาของชุมชนให้กับบุตรหลานนัก รวมทั้งบุตรหลานก็มีความกระตือรือร้นในเรื่องนี้น้อยมาก เหตุผลอีกประการหนึ่งได้แก่ ผู้ปกครองไม่ค่อยมีเวลาว่าง เนื่องจากต้องประกอบอาชีพและผู้ปกครองบางคนก็มีความรู้ เกี่ยวกับประวัติชุมชนของตนเองน้อยมาก เพราะไม่เคยให้ความสนใจมาก่อน ส่วนใหญ่ผู้ที่ยังคงจดจำเรื่องราวเกี่ยวกับชุมชนได้เป็นอย่างดีก็คือผู้สูงอายุรุ่นปู่ย่าตายาย ซึ่งก็เหลือจำนวนไม่มากนัก

นอกจากค่านิยมวัฒนธรรมประเพณีแล้ว เรื่องจริยธรรมก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ ผู้ปกครองเน้นในการอบรมสั่งสอนบุตรหลานของตนเอง โดยเฉพาะในเรื่องของการ เชื่อฟังผู้ปกครอง บูอาวโสรวมทั้งบรรพบุรุษ บุตรหลานต้องปฏิบัติตามคำสั่งสอนของผู้ปกครองหรือญาติผู้ใหญ่อย่างเคร่งครัด นอกจากนี้เนื่องจากครอบครัว ของลาวโซ่งส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเกษตรกร ฐานะทางเศรษฐกิจไม่ค่อยดีขึ้นอยู่กับ ผลผลิตในแต่ละปี รวมทั้งการทำเกษตรกรรมเป็นงานที่ค่อนข้างหนัก ผู้ปกครองจึง

มักสั่งสอนบุตรหลานให้รู้จักการประหยัด อุดม รวบรวมทั้งต้องทำตนให้เป็นคนขยัน-
 ขันแข็ง ช่วยเหลือครอบครัวในทุก ๆ ด้านที่พอจะช่วยได้ เช่น เมื่ออายุยังไม่มาก
 มักก็ช่วยงานในบ้าน พอโตขึ้นก็ช่วยงานในไร่นา เป็นต้น การช่วยงานในไร่นา
 นอกจากจะเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองแล้ว ยังเป็นการให้ความรู้ด้าน
 เกษตรกรรมเบื้องต้นเพื่อเตรียมอาชีพในอนาคตให้กับบุตรหลานของตนเองอีกด้วย
 อย่างไรก็ตามปัญหาที่ตามมาคือ การขาดเรียนของบุตรหลานซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่
 ทางโรงเรียนพยายามแก้ไขอยู่

ด้านสุขภาพอนามัยก็เป็นอีกด้านหนึ่งที่ผู้ปกครองให้ความสนใจ ผู้ปกครอง
 จะเน้นบุตรหลานให้ดูแลเรื่องการรักษาความสะอาดของร่างกายและบ้านเรือนมากกว่า
 การให้ความรู้และเอาใจใส่เรื่องการบริโภคอาหารที่ดีมีประโยชน์ ทั้งนี้เป็นเพราะ
 ผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง เกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่ดีมีประโยชน์
 ต่อร่างกาย โดยคิดว่าอาหารที่ดีต้องเป็นอาหารที่มีราคาแพง อย่างไรก็ตามบุตรหลาน
 จะได้รับความรู้ในเรื่องนี้จากทางโรงเรียนและมักนำมาถ่ายทอดให้กับผู้ปกครอง

วัดเป็นอีกสถาบันหนึ่งที่มีบทบาทต่อวิถีชีวิตของลาวโซ่ง ในแง่ของความเชื่อ
 และการนับถือศาสนา แม้ว่าชาวลาวโซ่งจะยังคงมีความเชื่อถืออย่างเคร่งครัดในเรื่อง
 การนับถือผีแต่ก็เป็นไปในลักษณะนับถือควบคู่กับพุทธศาสนา จะพบเห็นความกลมกลืน
 ของพุทธศาสนาและการนับถือผีได้ในเกือบจะทุกพิธีกรรมที่มีการปฏิบัติ เช่น ชาว
 ลาวโซ่งเชื่อในเรื่องการทำบุญตักบาตรว่าเป็นการสะสมบุญไว้สำหรับชาติหน้า ดังนั้น
 จึงไปวัดในวันพระเพื่อทำบุญ หลังจากเสร็จพิธีทางสงฆ์ก่อนจะออกหันเขควัดชาว
 ลาวโซ่งจะต้องวางกระตุงบรรจุอาหารซึ่งเตรียมไว้สำหรับอุทิศเป็นทานให้กับภูตผีและ
 วิญญาณต่าง ๆ ซึ่งเร่ร่อนอยู่

วัดจึงมีบทบาทต่อชีวิตความเป็นอยู่ของลาวโซ่ง วัดจะเข้ามามีส่วนตั้งแต่
 เกิดจนกระทั่งถึงตาย นอกจากวัดจะทำหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมต่าง ๆ
 แล้ว วัดยังเป็นเหมือนศูนย์กลางในการกระจายข่าวและประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ใน
 ชุมชนอีกด้วย ในส่วนของพระสงฆ์จะเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ อบรมสั่งสอน
 จริยธรรมอันเกี่ยวข้องกับอับการดำเนินชีวิตโดยยึดคำสอนทางศาสนา เข้ามามีส่วนร่วม

หรือเป็นผู้นำในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนโดยรวม เช่น กิจกรรม
สาธารณประโยชน์ ชุกลอกชุกคลอง เป็นต้น นอกจากนี้เนื่องจากพระสงฆ์เกือบ
ทั้งหมดเป็นชาวลาวโซ่งซึ่งมีความสัมพันธ์ทางเครือญาติกับคนในชุมชน ดังนั้นจึง
ทำหน้าที่ในการกระตุ้นและริเริ่มให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญและร่วมมือกันในด้าน
ที่จะรักษามรดกทางวัฒนธรรมของชาวลาวโซ่ง เช่น สนับสนุนในการจัดการเล่นคอน
หรือรکن้ำผู้เฒ่าผู้แก่ สรงน้ำพระในวันสงกรานต์ เป็นต้น

สถาบันสื่อมวลชนเป็นอีกสถาบันหนึ่งที่มีบทบาทในการสื่อสารและถ่ายทอด
สิ่งต่าง ๆ ไปสู่ชุมชน สื่อมวลชนที่มีบทบาทและเป็นที่ยอมรับมากที่สุดคือ โทรทัศน์
รองลงมาคือวิทยุ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนอกจากจะไต่ยืนเสียงแล้วยังสามารถเห็น
ภาพอีกด้วย รายการที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือ ละคร ข่าว และสารคดี
ต่าง ๆ ในขณะที่นักเรียนรับชมรายการต่าง ๆ เหล่านี้ทางโทรทัศน์ นักเรียนก็จะ
ได้เรียนรู้ข่าวสารความเคลื่อนไหว เกร็ดความรู้และสภาพความเป็นไปของสังคม
อื่น ๆ ที่มีลักษณะแตกต่างจากสังคมของตนเอง

เมื่อเปรียบเทียบความนิยมของสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์และวิทยุ
กับสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ นักเรียนจะให้ความสนใจกับสิ่งพิมพ์น้อย สาเหตุสำคัญ
ประการหนึ่งอาจเป็นเพราะลักษณะของตัวสื่อเองมีความน่าสนใจน้อยไม่เข้าใจเท่า
โทรทัศน์ นอกจากนี้การหาอ่านสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เหล่านี้เป็นไปได้ยาก เนื่องจาก
ภายในชุมชนไม่มีร้านขายหนังสือ ถ้าต้องการจะซื้อก็ต้องเข้าไปในตัวอำเภอหรือ
ต้องฝากซื้อไปกับรถโดยสารซึ่งวิ่งผ่านชุมชนทำให้ไม่ค่อยสะดวก อีกประการหนึ่ง
เป็นเพราะต้องคำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวอีกด้วย ประกอบกับบาง
ครอบครัวผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญของการอ่านเท่าที่ควร แหล่งที่พอจะหาอ่าน
สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ได้ก็คือ ห้องสมุดของโรงเรียน ซึ่งมีสิ่งพิมพ์ให้นักเรียนหาอ่านได้
หลายประเภท ที่นักเรียนให้ความสนใจมากที่สุดได้แก่ สารคดี การ์ตูน และ
บันเทิงคดี อย่างไรก็ตามข้อก้อยก็คือในช่วงปิดเทอมนักเรียนไม่สามารถไปใช้บริการ
จากห้องสมุดโรงเรียนได้

เมื่อพิจารณาถึงสถาบันทางสังคมที่เข้ามามีบทบาทต่อชาวลาวโซ่ง จะพบ
ว่ามีอยู่ 3 สถาบันหลักได้แก่ สถาบันครอบครัว ศาสนา และสื่อมวลชน สถาบันที่

มีบทบาทต่อลาวโซ่งมากที่สุดได้แก่ สถาบันครอบครัว เนื่องจากครอบครัวมีหน้าที่ในการอบรมและเลี้ยงดูบุตรหลานหรือสมาชิกในครอบครัวตั้งแต่แรกเกิดให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ให้ความรักเอ็นดูและสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ ในสังคมได้ ในการอบรมเลี้ยงดูนั้นพ่อแม่หรือผู้ปกครองจะถ่ายทอดคุณลักษณะเฉพาะของชาวลาโซ่ง เช่น อุบาสัย ภาษา การแต่งกาย ค่านิยม ประเพณีต่าง ๆ รวมถึงความเชื่อและการนับถือผี เป็นต้น ให้กับบุตรหลานของตนเอง

อย่างไรก็ตามจากความจำเป็นที่ชาวลาโซ่งเหล่านี้ต้องออกไปติดต่อกับบุคคลภายนอกชุมชนอันเป็นผลมาจากการประกอบอาชีพ การหาที่ดินหรือแหล่งทำมาหากินใหม่ ๆ เนื่องจากแหล่งที่ดินภายในชุมชนไม่เพียงพอต่อความต้องการ รวมถึงการแต่งงานกับบุคคลภายนอกชุมชนซึ่งมิได้มีเชื้อสายลาโซ่ง หรือกลุ่มคนที่อพยพจากภายนอกเข้ามารับจ้างประกอบอาชีพในชุมชนนี้ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมขึ้นภายในชุมชน มีการรับวัฒนธรรมภายนอกมาปรับใช้กับวัฒนธรรมเดิมของตนเอง เช่น ในเรื่องการแต่งกาย อาหารการกิน นอกจากนี้วัฒนธรรมประเพณีความเชื่อบางประการก็เริ่มถูกละเลย เช่น พิธีทำขวัญข้าว พิธีเชิญข้าวเข้ายุ้ง เป็นต้น วัฒนธรรมที่ยังคงได้รับการรักษาปฏิบัติอย่างเคร่งครัดก็เฉพาะที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่และผลทางจิตใจเท่านั้น เช่น พิธีเสนเรือน เพราะชาวลาโซ่งยังคงต้องอาศัยอยู่ภายในบ้านซึ่ง เป็นสมบัติเดิมของปู่ย่าตายาย เชื่อว่าถ้าหากไม่มีการทำบุญเช่นไหว้ บรรพบุรุษก็จะสาปแช่งทำให้ตนเองและบุตรหลานอยู่อย่างไม่เป็นสุข ครอบครัวไม่มีความเจริญอันเป็นผลต่อจิตใจโดยตรง

ในส่วนของสถาบันศาสนา นอกจากวัดและพระสงฆ์จะทำหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนจริยธรรมศีลธรรมโดยยึดตามหลักคำสอนของศาสนาแล้ว ในฐานะที่วัดเป็นศูนย์รวมของศรัทธาและความเชื่อทางใจของชุมชน ช่วยเหลือแก้ปัญหาความเดือดร้อนทางใจของคนในชุมชน พระสงฆ์จึงเป็นผู้นำในการกระตุ้นและริเริ่มในด้านการพัฒนาชุมชน สาธารณประโยชน์ต่าง ๆ โดยเริ่มต้นจากการพัฒนาวัด นอกจากนี้ยังมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีบางอย่างที่เริ่มถูกละเลย เช่น การเล่นคอนในวังสงกรานต์ เป็นต้น อย่างไรก็ตามได้มีความพยายามในการปรับใช้วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของชุมชนกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมภายนอก

สื่อมวลชนเป็นอีกสถาบันหนึ่งที่มีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงภายในชุมชน อิทธิพลจากสื่อมวลชนโดยเฉพาะโทรทัศน์มีผลทำให้เกิดการกลืนวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวลาวโซ่งกับคนไทยทั่ว ๆ ไป ละคร นวนิยาย รวมทั้งโฆษณาผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ทำให้เกิดความคลี่คลายในค่านิยม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ จากวัฒนธรรมในรูปสังคมชนบทแบบเกษตรกรรมเริ่มมีการรับวัฒนธรรมแบบสังคมเมืองซึ่งแฝงมากับสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ

ปัญหาการศึกษาของโรงเรียนที่พบเป็นปัญหาในเรื่องผู้ปกครองให้นักเรียนช่วยเหลืองานที่บ้านมากจนไม่มีเวลาร่วมกิจกรรมของชุมชน อาจเนื่องมาจากชาวลาวโซ่งในชุมชนนี้ฐานะไม่ค่อยดี เมื่อว่างจากการประกอบอาชีพแล้ว ชาวลาวโซ่งจำนวนไม่น้อยได้ไปเช่าที่ดินแถบอื่นทำการเกษตรเพื่อหารายได้เพิ่มเติม ทำให้ไม่มีเวลาดูแลบ้านและอบรมบุตรหลานอย่างใกล้ชิด ดังนั้นบุตรหลานที่โตพอสมควรแล้วจึงต้องรับภาระดูแลเองและทำงานบ้านแทนผู้ปกครอง

สำหรับปัญหาสถาบันศาสนาที่พบได้แก่ นักเรียนเข้าวัดจำนวนน้อย อาจเนื่องมาจากยังอยู่ในวัยเด็ก ความสนใจในเรื่องศาสนาน้อยและคงสนใจในเรื่องสนุกสนานมากกว่า ค่านิยมในเรื่องเกี่ยวกับการไปวัดเพื่อทำบุญอย่างสม่ำเสมอในทุกวันพระควรจะเป็นเรื่องของผู้ที่อยู่ในวัยสูงอายุ นอกจากนี้การอบรมสั่งสอนหรือการเทศนาของพระยังคงยึดรูปแบบเก่าและไม่มีสิ่งที่น่าสนใจหรือดึงดูดใจนักเรียนซึ่งยังอยู่ในวัยสนุกสนานให้เกิดความรู้สึกอยากไปวัด การเทศน์ของพระส่วนใหญ่จะใช้เวลาค่อนข้างนาน เรื่องที่เทศน์อาจยากเกินกว่าที่นักเรียนจะเข้าใจได้ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย ขาดความอดทนในการฟัง ส่วนใหญ่การไปวัดของนักเรียนมักจะเป็นไปตามหน้าที่ เช่น ไปเพื่อทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับบรรพบุรุษหรือไปเพราะถูกผู้ใหญ่บังคับมากกว่าที่จะไปด้วยความสมัครใจ ทั้งนี้ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับวัดจึงเป็นไปในลักษณะที่ค่อนข้างจะเห็นห่างกัน ในการที่จะชักชวนให้นักเรียนสนใจเข้าวัดมากขึ้น วัดจำเป็นต้องเปลี่ยนรูปแบบและบทบาทใหม่ควรมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการเทศนาสั่งสอน เช่น เลือกหัวข้อที่ใช้เทศน์ให้ทันสมัยและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวลาวโซ่งให้มากขึ้น ภาษาที่นำมาใช้เทศน์

ควรมีความเรียบง่ายเพื่อให้ให้นักเรียนรวมทั้งผู้ปกครองเข้าใจง่ายขึ้น

นอกจากปัญหาคังกล่าวแล้วยังพบว่าชุมชนของนักเรียนมีปัญหาในเรื่องไม่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ตำบลคอนมะเกลือแบ่งการปกครองออกเป็น 6 หมู่บ้าน มีเพียงหมู่ที่ 4 เท่านั้นที่มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน นักเรียนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านอื่น ๆ ซึ่งอยู่ห่างไกลออกไปจากหมู่ที่ 4 จึงไม่สามารถไปใช้บริการได้สะดวก นอกจากจะหาอ่านได้จากห้องสมุดของโรงเรียนเท่านั้น แต่ก็มีข้อจำกัดที่จะใช้บริการได้เฉพาะในวันธรรมดาและช่วงเวลาเปิดเทอม เกี่ยวกับปัญหาเดียวกันนี้สำหรับผู้ใหญ่พบว่าไม่เป็นปัญหามากนัก เพราะนอกจากสามารถใช้บริการจากห้องสมุดของโรงเรียนแล้วยังสามารถหาอ่านได้จากบ้านกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และจากการมาใช้บริการหนังสือพิมพ์ที่บ้านกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านนี้เอง ทำให้เกิดร้านค้าและการรวมกลุ่มของคนในหมู่บ้านเดียวกันและหมู่บ้านใกล้เคียง ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข่าวสารในหมู่กลุ่มชนลาว โข่งซึ่งกันและกัน

ส่วนสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์และวิทยุมีปัญหาระดับน้อย เนื่องจากในชุมชนคอนมะเกลือสามารถรับโทรทัศน์ได้ทุกสถานี เช่นเดียวกับในเขตเมือง การรับภาพจากโทรทัศน์และการรับฟังเสียงจากวิทยุมีความชัดเจนพอสมควร แม้ว่าบางครั้งอาจจะไม่มีโทรทัศน์แต่ก็ไม่นับว่าเป็นปัญหาสำคัญ ทั้งนี้เพราะสามารถไปดูได้จากบ้านที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงซึ่งส่วนใหญ่เป็นญาติพี่น้องกัน สำหรับการรับหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ก็ไม่เป็นปัญหา เนื่องจากการคมนาคมติดต่อกับภายนอกมีความสะดวก มีรถสองแถวออกไปถึงตัวอำเภออยู่ห่างเป็นประจำทุกวันวันละ 1 เที่ยว ชาวลาวโข่งในชุมชนคอนมะเกลือได้อาศัยรถสองแถวนี้เป็นพาหนะในการเดินทางไปทำธุระภายนอกชุมชน และร้านค้าในตัวอำเภออยู่ห่างได้ปากสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ มากับรถสองแถวนี้

ทางด้านความต้องการการศึกษาออกโรงเรียนด้านปรับปรุงคุณภาพชีวิตพบว่า นักเรียนชาวลาวโข่งต้องการความรู้เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพอนามัยมากที่สุด รัฐบาลก็ได้เห็นความสำคัญของเรื่องนี้จึงบรรจุเรื่องสุขภาพหรือพลานามัยไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติทุกฉบับ การที่บุคคลมีความรู้เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพอนามัยจะช่วย

ให้มีโอกาสปฏิบัติตนเพื่อสุขภาพใญ่ถูกต้องซึ่งนับเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตใญ่ดีมากที่สุดทางหนึ่ง สำหรับผู้ปกครองต้องการใญ่บุตรหลานมีความรู้เกี่ยวกับการจัดบ้านมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองออกไปประกอบอาชีพทั้งวันจนบางครั้งอาจจะไม่มืเวลาดูแลบ้าน หากบุตรหลานมีความรู้ในเรื่องนี้ก็สามารถแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองไปใญ่บ้าง

ความต้องการค่านอาชีพปรากฏว่า ทั้งนักเรียนและผู้ปกครองต้องการความรู้เกี่ยวกับการทำนามากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชาวลาวใญ่ทำบลคอนมะเกลือ นอกจากจะมีอาชีพหลักในการทำใญ่อ้อยแล้วยังทำนาคัย แต่ส่วนใหญ่ทำใญ่เพื่อบริโภคภายในครอบครัวเท่านั้น และมีผู้ปกครองจำนวนไม่มืยที่ต้องการใญ่บุตรหลานประกอบอาชีพเช่นเดียวกับตน ถ้าบุตรหลานมีความรู้เกี่ยวกับการทำนามาจจะเป็นการช่วยเพิ่มผลผลิตสามารถประกอบเป็นอาชีพหลักมีใญ่ทำใญ่เพื่อการบริโภคใญ่อย่างเคียจากจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองพบว่าผู้ปกครองที่ไม่ต้องการใญ่บุตรหลานเรียนคือ ส่วนใหญ่มีความคาดหวังใญ่บุตรหลานประกอบอาชีพเคียกับตน ส่วนนักเรียนที่มีโอกาสไปเรียนคือในระดับมัธยมศึกษา ผู้ปกครองมักจะไม่ต้องการใญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คังนั้นการเลือกโปรแกรมการเรียนของนักเรียนจึงปรากฏว่าไม่ให้ความสนใจโปรแกรมเกษตร แต่จะเลือกเรียนโปรแกรมภาษา-คณิต ศิลปะ และคหกรรม

นอกจากนี้ทางราชการใญ่พยายามเข้ามาจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อยกฐานะความเป็นอยู่ของลาวใญ่ให้ดีขึ้น แต่การจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ ยังไม่ประสบผลสำเร็จ ทั้ง ๆ ที่ผู้ปกครองและนักเรียนมีความต้องการความรู้เกี่ยวกับอาชีพซึ่งอาจเป็นเพราะผู้นำชุมชนเองยังไม่ค้อยกระตือรือร้นและสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านี้ หรือการประชาสัมพันธ์ของทางราชการยังไม่มืประสิทธิภาพ รวมทั้งการจัดกิจกรรมอาจจะไม่ตรงกับความต้องการของชาวบ้าน จึงไม่ใญ่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร

สำหรับความต้องการค่านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีนั้น ทั้งนักเรียนและผู้ปกครองต้องการรักษาพิธี เสนเวียนใญ่มากที่สุด ทั้งนี้เพราะชาวลาวใญ่ถือว่าพิธีนี้เป็นพิธีที่สำคัญมากและยังปฏิบัติกันมากที่สุดในปัจจุบัน พิธี เสนเวียนเป็นการทำบุญใญ่แก่บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วให้มีของกินไม่ค้อยาก และมีอำนาจคลับันคาลใญ่ทุกคนใน

ครอบครัวมีความสุข เกิดสิริมงคลแก่ครอบครัว นอกจากนี้ยังถือว่าการจัดงานแสนเป็นการร่วมพบปะระหว่างเครือญาติและเพื่อนบ้าน พิธีแสนเรือนจักเป็นพิธีของครอบครัว ถ้าไม่จักจะเกิดอับมงคลและโทษว่าเป็นผู้ไม่รู้จักบุญคุณ⁵ ลาวโซ่งทุกครอบครัวจึงต้องปฏิบัติพิธีนี้ ก็งจะเห็นได้จากชาวลาโซ่งในชุมชนนี้แม้ว่าจะไม่ได้เลี้ยงหมูเพื่อชาย แต่จะเลี้ยงไว้ใช้ประกอบพิธีแสนเรือนอย่างน้อย 1 ตัวทุกครัวเรือน ลาวโซ่งถือว่าการปฏิบัติคามพิธีกรรมเป็นหน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งในอันที่จะอยู่ในสังคม สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความกตัญญูแก่เวทที่อบรรพบุรุษ ความสามัคคีเป็นอันหนึ่ง-อันเดียวกันของหมู่คณะ ตลอดจนเป็นการดำรงไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีของกลุ่มชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในโรงเรียน

1. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรีควรพิจารณาบรรจุครูที่มีความรู้ความสามารถในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (คนตรี-นาฏศิลป์ ศิลปศึกษา พลศึกษา) กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ (งานบ้าน งานเกษตร งานประดิษฐ์ และงานช่าง) เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า นักเรียนส่วนใหญ่ที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วไม่ได้ศึกษาต่อ แต่ต้องออกจากการศึกษาระบบโรงเรียนเพื่อช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพ ดังนั้นทางโรงเรียนจึงควรฝึกฝนให้นักเรียนมีความสามารถอย่างเต็มที่ในขณะที่อยู่ในระบบโรงเรียน หลักสูตรต้องไม่เน้นเนื้อหาวิชาการที่จะใช้ในการเรียนต่อชั้นสูงมากเกินไป แต่ควรสนองตอบตัวนักเรียนและชุมชนมากที่สุด โดยเน้นให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถในสิ่งที่นักเรียนถนัดอันจะเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบอาชีพในอนาคต
3. ครูไม่ควรใช้วิธีการสอนแบบท่องจำซึ่งเน้นเนื้อหาวิชาการมากเกินไป แต่ควรให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง ฝึกให้

⁵ม. ศรีบุษรา, ไทยคำว่าพัน (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2522), หน้า 115.

นักเรียนผู้จัดการทำงานร่วมกัน รู้จักแก้ปัญหา และรักงานทุกสาขาอาชีพ การทดสอบประเมินผลการเรียนไม่ควรวัดความรู้ความจำ แต่ควรวัดจากวิธีการทำงาน และผลงานของนักเรียนเป็นสำคัญ

4. จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนชาครบุรีที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะวิชา กังนันทน์ทางโรงเรียนควรสนับสนุนให้ใช้บุคลากรภายในชุมชนที่มีความสามารถในค่านั้น ๆ มาช่วยทำการสอนด้วย เพื่อให้การสอนเกิดประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ในขณะที่เดียวกันครูจะได้รับความรู้เพิ่มมากขึ้นและสามารถดำเนินการสอนได้เองในที่สุด

5. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดควรสนับสนุนให้จัดตั้งศูนย์บริการโสตทัศนูปกรณ์ขึ้นในระดับอำเภอ กลุ่มโรงเรียน หรือภายในโรงเรียนอย่างจริงจัง พร้อมกันนั้นครูและผู้บริหารควรร่วมมือกันผลิตอุปกรณ์การสอนโดยใช้วัสดุที่หาง่ายในท้องถิ่น อันจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการสอนวิชาต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจะสูงหรือต่ำไม่ได้ขึ้นอยู่กับการสอนของครูเท่านั้น หากแต่ยังขึ้นอยู่กับอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนอีกด้วย ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจการเรียนขึ้นด้วย

6. ครูควรให้ความสนใจเรื่องราวเกี่ยวกับลาวโซ่ง และพยายามสอดแทรกสิ่งเหล่านี้ลงไปในเนื้อหาวิชา เพื่อให้หลักสูตรมีความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น

7. โรงเรียนควรมีบทบาทในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของลาวโซ่ง เช่น จัดมุมซึ่งแสดงเอกลักษณ์ของลาวโซ่งขึ้นภายในโรงเรียน อันจะทำให้เด็กเหล่านี้เกิดความภาคภูมิใจในเชื้อสายของตน และช่วยกันรักษาเอกลักษณ์ของกลุ่มชนไว้ให้ดำรงอยู่ต่อไป

8. จากผลการวิจัยพบว่าแหล่งที่ให้ความรู้แก่นักเรียนในชุมชนนี้ได้แก่ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านซึ่งตั้งอยู่ในหมู่ที่ 4 และห้องสมุดโรงเรียน แต่นักเรียนที่อยู่ห่างไกลจากหมู่ที่ 4 สามารถหาความรู้ได้จากห้องสมุดเพียงแห่งเดียวเท่านั้น กังนันทน์โรงเรียนควรขยายเวลาการเปิดห้องสมุดในวันธรรมดาและเปิดให้บริการใน

ช่วงปิดเทอมเพื่อป้องกันการใช้หนังสือของคนในชุมชน ครูในโรงเรียนเกือบครึ่งหนึ่ง
ก็มีบ้านพักอาศัยและเป็นคนในชุมชนเองสามารถเปลี่ยนแปลงมาดูแลห้องสมุดได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษานอกโรงเรียน

1. จากผลการวิจัยพบว่า หน่วยงานที่เข้ามาให้ความรู้แก่ชาวลาวโซ่ง
ในตำบลคอนมะเกลือยังมีน้อย ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรใช้การศึกษา
นอกโรงเรียนให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ โดยจัดให้เหมาะกับจำนวนและความต้องการ
ของชาวลาวโซ่งในชุมชนนี้
2. วัคเป็นสถาบันทางสังคมในชุมชนที่บุคคลให้ความเคารพเลื่อมใสมาก
จึงควรใช้วัคเป็นศูนย์กลางการศึกษาชุมชน โดยทางราชการให้การสนับสนุนเรื่อง
งบประมาณในการจัดทำวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการฝึกอบรม
3. สถาบันสื่อมวลชนเป็นสถาบันสำคัญที่มีบทบาทในการให้การศึกษานอกโรงเรียนแก่เด็กชาวลาวโซ่ง โดยเฉพาะสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ จากผลการวิจัยพบว่า เด็ก ๆ ใช้เวลาอยู่กับโทรทัศน์วันละหลายชั่วโมง ดังนั้นผู้ปกครองควรดูแลเอาใจใส่โดยเลือกรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมกับวัยของเด็กให้
4. จากผลการวิจัยพบว่า ชาวลาวโซ่งส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ทำให้บุตรหลานที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วมีโอกาสศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาจำนวนน้อย ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ความรู้แก่ชาวลาวโซ่งในต่าง ๆ โดยเน้นหนักด้านอาชีพเป็นสำคัญ เนื่องจากฐานะทางเศรษฐกิจของชาวลาวโซ่งค่อนข้างยากจน และควรคำนึงถึงการให้ความรู้แก่เด็กและวัยรุ่นบ้าง เพราะเท่าที่ผ่านมามักจะให้ความสนใจที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่มากกว่า
5. ลาวโซ่งเป็นกลุ่มชนที่มีประวัติความเป็นมาและวัฒนธรรมประเพณีที่น่าสนใจศึกษาเป็นอย่างยิ่ง และนับวันมีผู้ที่รู้เรื่องราวเกี่ยวกับลาวโซ่งลดน้อยลงทุกที ดังนั้นศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดควรรวบรวมสิ่งเหล่านี้โดยทำอย่างจริงจัง เพื่อให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษาค้นคว้าต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อหรือข้อห้ามต่าง ๆ ของลาวโซ่งให้ละเอียดลงไปว่ามีอะไรบ้างที่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน และควรรหาทางแก้ไขเพื่อให้การพัฒนาชุมชนบรรลุตามเป้าหมาย
3. ควรศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงสังคม โดยเปรียบเทียบสภาพสังคมในปัจจุบันกับสภาพสังคมสมัยก่อน เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาในโอกาสต่อไป
4. ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาบทบาทของสถาบันครอบครัว ศาสนา และสื่อมวลชนในการให้การศึกษาออกโรงเรียนแก่เด็กชาวลาวโซ่ง แต่เป็นการศึกษาในลักษณะกว้าง ดังนั้นควรจะได้มีการศึกษาบทบาทของแต่ละสถาบันดังกล่าวให้ละเอียดลึกซึ้งยิ่งขึ้น
5. ควรใช้วิธีการแบบอื่นในการศึกษา เช่น การวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อจะได้ข้อมูลเกี่ยวกับลาวโซ่งในค่านต่าง ๆ ได้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย